

**Szkoła Podstawowa im. Wandy Modlibowskiej
w Sikorzynie**

**Szkolny Program Profilaktyki
na rok szkolny 2016/2017**

WSTĘP

W dobie tak szybkiego rozwoju cywilizacji często zapomina się o podstawowych zasadach wychowania. Tempo życia, brak obserwacji i diagnozy rodzica na temat środowiska w jakim się wychowuje dziecko, przyczynia się do zachwiania wartości życia ludzkiego. Prowadzi to do powstawania konfliktów między dzieckiem, rodzicem i środowiskiem. Obserwowane przez dziecko negatywne postawy środowiska przyczyniają się do naśladowania i brania wzorca, aby stać się takim samym. Nie sposób zmienić złej postawy środowiska, ale można wskazać podstawowe zasady zachowania i kultury bycia oraz przyczyny i skutki łamania tego zdrowego kanonu.

Według Z. Gasia profilaktyka to proces, który wspiera zdrowie przez umożliwienie ludziom uzyskania pomocy potrzebnej im do konfrontacji ze złożonymi, stresującymi warunkami życia oraz przez umożliwienie jednostkom osiągnięcia subiektywnie satysfakcjonującego, społecznie akceptowanego, bogatego życia.

Profilaktyka to również edukacja postaw asertywnych, mających na celu podejmowanie trafnych decyzji, umiejętności radzenia sobie w sytuacjach trudnych, a zarazem wychowująca człowieka, któremu nie jest obojętna krzywda drugiej osoby, umiejącego radzić sobie z problemem oraz człowieka, który potrafi pomóc innym.

Zamierzeniem tego programu jest wyposażenie ucznia w wiedzę z zakresu kultury bycia, radzenia sobie ze zjawiskami i faktami, które niesie cywilizacja. Szkolny program profilaktyki to program różnorodnych działań, które nie powinny być zredukowane tylko do działań edukacyjnych. Należy zwrócić uwagę, że program ten to nie to samo, co edukacyjny program profilaktyczny przeznaczony do realizacji w klasie i obejmujący scenariusze zajęć edukacyjnych. W przedstawionym poniżej programie w ramach różnorodnych działań wykorzystywać będziemy również gotowe programy edukacyjne.

Program profilaktyczny szkoły powstał w oparciu o podstawę programową, misję szkoły i program wychowawczy. Treści dotyczące psychoprofilaktyki zapisane w podstawie programowej kształcenia ogólnego zawierają promocję zdrowego stylu życia, rozwijanie najważniejszych umiejętności psychologicznych i społecznych, prawidłowości i trudności rozwojowych okresu dojrzewania oraz problematykę uzależnień. Opracowując ten program, staraliśmy się, aby był:

- dostosowany do potrzeb i problemów uczniów, do ich poziomu wiedzy, umiejętności
- skierowany do wszystkich uczniów, na wszystkich etapach kształcenia,
- skoncentrowany na wielu obszarach,
- obejmujący cały okres nauki,
- zapewniający ciągłość i systematyczność działań,
- uwzględniający współpracę z rodzicami ,
- uwzględniający współpracę z jednostkami rządowymi i organizacjami pozarządowymi,
- **uwzględniający współpracę między nauczycielami**

W okresie wczesnoszkolnym dzieci zaczynają doznawać intensywnego oddziaływania świata zewnętrznego, uczą się nawiązywania relacji z osobami spoza rodziny, bazują na osobistym doświadczeniu, nabywają wiele sprawności. Ich myślenie ma charakter konkretny. W dziedzinie używania substancji psychoaktywnych należałoby utrwalać w nich dobre postawy, szczególnie abstynencję i nie łamać naturalnej bariery ochronnej.

Na etapie klas IV-VI nasilają się wpływy rówieśnicze. Zdarza się eksperymentowanie z alkoholem i tytoniem, a niekiedy z innymi środkami odurzającymi. Nasze działania profilaktyczne będą dostosowane do możliwości dzieci i oparte na różnorodnych metodach, np. **pogadankach, warsztatach, dyskusjach, dramach, twórczości artystycznej, ćwiczeniach grupowych, wycieczkach, realizacji programów profilaktycznych.**

DIAGNOZA PROBLEMÓW WYSTĘPUJĄCYCH W SPOŁECZNOŚCI SZKOLNEJ

Na podstawie diagnozy opierającej się na rozpoznaniu, środowiska, w którym funkcjonuje szkoła, a więc duże bezrobocie, nie najlepsze warunki bytowe niektórych rodzin, niejednokrotnie brak prawidłowej opieki w domu rodzinnym ucznia, zły przykład ze strony dorosłych i starszych kolegów, opracowano szkolny program działań z zakresu profilaktyki. Punktem wyjścia stały się wnioski wypływające z analizy sytuacji wychowawczej w roku szkolnym 2014/2015, 2015/2016, ankiet dla uczniów, dla rodziców, nauczycieli, wyniki obserwacji zachowań uczniów, wyniki rozmów z uczniami, nauczycielami i rodzicami, wniosków z nadzoru pedagogicznego sprawowanego przez dyrektora szkoły w roku szkolnym 2015/2016.

W czasie analizy określono:

czynniki chroniące:

- mała liczebność klas,
- brak anonimowości w szkole (nauczyciele znają każdego ucznia),
- silna więź emocjonalna z rodzicami,
- rodziny wielopokoleniowe,
- wysoka frekwencja na zajęciach,
- szacunek do norm, wartości,
- wrażliwość społeczna, zaangażowanie w działania prospołeczne,
- regularne praktyki religijne
- dobry kontakt nauczycieli z rodzicami

czynniki ryzyka:

- niskie wyniki w nauce (kl. IV,V,VI)
- słabe poczucie własnej wartości,
- próby palenia tytoniu i używania alkoholu z kolegami z gimnazjum w środowisku pozaszkolnym,
- używanie wulgaryzmów,
- zaburzenia odżywiania,
- zachowania agresywne (zaczepianie, przezywanie)
- niezagospodarowanie czasu wolnego ucznia,
- podawanie dzieciom przez rodziców środków przeciwbólowych (przy uskarżaniu się dziecka na ból, np. głowy, brzucha),
- mała liczba zajęć pozalekcyjnych.

Wyniki tych badań wskazały potrzebę działań profilaktycznych w zakresie większej motywacji do nauki, komunikacji interpersonalnej, kształtowania pojęć niezbędnych w codziennym życiu, zachowania się w nowych sytuacjach, podejmowania decyzji, asertywności, zdrowego stylu życia, samodzielności, dostarczenia wiedzy o środkach odurzających i skutkach ich zażywania.

Za realizację działań profilaktycznych w szkole odpowiedzialni będą :

- dyrektor szkoły,
- pedagog szkolny,
- wychowawcy,
- nauczyciele,
- higienistka szkolna.

Program obejmuje również współpracę z osobami reprezentującymi środowisko lokalne. Będą to rodzice, policjanci, kuratorzy społeczni i sędziwi oraz pedagodzy i psychologowie z poradni

psychologiczno - pedagogicznej, pełnomocnik do spraw profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, pracownicy opieki społecznej.

Aby zapewnić ciągłość i systematyczność naszych działań szkoła zadba o doskonalenie umiejętności nauczycieli w zakresie profilaktyki oraz uzupełnianie biblioteki szkolnej o publikacje z zakresu profilaktyki.

CELE PROGRAMU

Cel główny:

Profilaktykę w naszej szkole rozumiemy jako proces wspierający zdrowie psychiczne i fizyczne poprzez pomoc i towarzyszenie uczniowi w zdobywaniu wiedzy o zagrożeniach dla zdrowia oraz w nabywaniu umiejętności przeciwdziałania tym zagrożeniom.

Cele szczegółowe:

- wyposażenie dzieci w niezbędną wiedzę i **umiejętności edukacyjne w zakresie profilaktyki uzależnień (tytoń, alkohol, narkotyki, dopalacze)**
- wyposażenie dzieci w wiedzę i **umiejętności edukacyjne w zakresie profilaktyki przemocy – uczenie alternatywnych pozytywnych sposobów rozwiązywania sytuacji konfliktowych**
- **Zapoznanie z zagrożeniami wynikającymi z uzależnień behawioralnych (Internet, gry komputerowe, telewizja, telefony komórkowe)**
- **Zapoznanie ze zjawiskiem cyberprzemocy i jej skutkami**
- **Usprawnienie komunikacji interpersonalnej**
- **Wyposażenie dzieci w wiedzę o zdrowiu i zdrowym odżywianiu oraz promowanie**
- **zdrowego stylu życia**
- **nauczenie radzenia sobie z emocjami**
- **wykształcenie umiejętności podejmowania decyzji**

PRZEWIDYWANE EFEKTY DZIAŁAŃ PROFILAKTYCZNYCH

- uczeń posiada pozytywny obraz własnej osoby i właściwy system wartości,
- uczeń wie, co służy, a co szkodzi jego zdrowiu,
- zna szkodliwość środków uzależniających,
- **zna skutki uzależnień behawioralnych,**
- **wie, jak bezpiecznie korzystać z Internetu,**
- rozumie potrzebę kształtowania poczucia własnej wartości,
- umie wskazać właściwe rozwiązanie w różnych sytuacjach życiowych,
- rozumie potrzebę kształtowania umiejętności rozwiązywania problemów i konfliktów,
- zna zachowanie asertywne i sposoby mówienia NIE,
- potrafi skutecznie radzić sobie z agresją,
- zna alternatywne formy spędzania wolnego czasu,
- umie nazywać własne uczucia,
- kształtuje w sobie umiejętność radzenia sobie z napięciem emocjonalnym,
- rozumie mechanizm nacisku grupowego i umie mu się przeciwstawić,
- umie wskazać pozytywną rolę uczestnictwa w życiu grupy rówieśniczej,
- rozumie potrzebę uczenia się samodzielnego podejmowania właściwych decyzji,
- rozumie potrzebę wzmacniania pozytywnego obrazu samego siebie,

- umie budować pozytywne relacje z rówieśnikami i dorosłymi,
- umie wyrażać własne poglądy,
- rozumie potrzebę kształtowania umiejętności przeproszenia i wybaczenia,
- zna powody, dla których ludzie sięgają po środki uzależniające,
- rozumie potrzebę rozwijania świadomości własnego ciała,
- zna rolę jaką odgrywa równowaga zdrowotna w organizmie,
- rozumie, że sam jest w znacznym stopniu odpowiedzialny za własne zdrowie,
- wie, jakie konsekwencje kryją się za sięganiem po środki uzależniające,
- umie spędzać wolny czas w sposób właściwy i dający zadowolenie,
- dba o kulturę języka.

DZIAŁANIA PROFILAKTYCZNE SKIEROWANE DO UCZNIÓW

DZIAŁ PROGRAMU	CELE	ZADANIA I SPOSÓB REALIZACJI	TERMIN	ODPOWIEDZIALNI	
Profilaktyka uzależnień	1.Przekazanie wiedzy o szkodliwości nałogów.	1.Zajęcia warsztatowe dotyczące uzależnień klas 5-6 2. Zajęcia klas 4-6 w ramach godzin z wychowawcą	W każdej klasie 1x45min W każdej klasie 2x45 min	Specjalista od uzależnień Wychowawcy klas	
	2.Uczenie zachowań asertywnych – ze szczególnym wskazaniem na umiejętność odmawiania.	3. Zajęcia warsztatowe dla klas 0-6	1x45 min w każdej klasie	Pedagog, wychowawcy	
	3.Profilaktyka antynikotynowa.		4. Program „Nie pal przy mnie, proszę” w klasach 1-3	5x45 min 5x45min	Wychowawcy klas 1-3 Wychowawcy klas 4-6, pedagog
			5. Program „Znajdź właściwe rozwiązanie” w klasach 4-6	31 maja	Wychowawcy klas i oddziałów przedszkolnych
			6. Światowy Dzień bez Tytoniu	5 zajęć	Wychowawca 5-latków
			7. Program „Czyste powietrze wokół nas”		

<p>Rozwój osobowości</p>	<p>1. Uczenie umiejętności radzenia sobie z emocjami, komunikacją</p> <p>2. Kształtowanie postaw tolerancyjnych.</p> <p>3. Wzmacnianie poczucia własnej wartości.</p> <p>4. Rozwijanie zainteresowań uczniów.</p> <p>5. Uczenie umiejętności radzenia sobie ze stresem.</p> <p>6. Zwiększenie motywacji do nauki</p>	<p>1. Rozmowy, dyskusje, zajęcia terapeutyczne, indywidualne</p> <p>2. Zajęcia warsztatowe, akcje charytatywne</p> <p>3. Rozmowy, imprezy szkolne</p> <p>4. Konkursy, wystawy, uroczystości szkolne i klasowe</p> <p>5. Warsztaty dla klas 4-6</p> <p>6. Warsztaty- nauka różnych sposobów przyswajania wiedzy; ocenianie kształtujące</p>	<p>Cały rok</p> <p>Klasy 4-6 1x45min i w trakcie bieżących zajęć</p> <p>Klasy 1-3 i oddziały przedszkolne w trakcie bieżących zajęć</p> <p>Cały rok</p> <p>Cały rok</p> <p>Cały rok</p>	<p>Pedagog Wychowawcy klas</p> <p>Pedagog, wychowawcy, nauczyciele przedmiotów</p> <p>Nauczyciele Wychowawcy</p> <p>Wychowawcy, pedagog</p> <p>Nauczyciele</p> <p>Psycholog z poradni psychologiczno-pedagogicznej</p> <p>Wychowawcy, pedagog</p>
<p>Eliminowanie przejawów agresji i przemocy w szkole.</p>	<p>1. Wzmacnianie poczucia odpowiedzialności za mienie szkolne.</p> <p>2. Przeciwdziałanie przemocy i agresji w szkole – zwiększanie bezpieczeństwa w relacjach uczniowskich.</p>	<p>1. Dyżury nauczycieli</p> <p>2. Zajęcia warsztatowe</p>	<p>Cały rok</p> <p>Klasy 4-6 2x45min Klasy 0-3 1x45min</p>	<p>Nauczyciele</p> <p>Pedagog wychowawcy</p>

	<p>3.Uczenie umiejętności radzenia sobie z negatywnymi emocjami.</p> <p>4.Działania informacyjno – profilaktyczne na rzecz środowiska, szkoły i indywidualnych osób</p> <p>5.Edukacja dotycząca bezpieczeństwa w internecie ,telewizji i telefonii komórkowej</p>	<p>3. Spotkania terapeutyczne.</p> <p>4.Gazetka szkolna, tablica ogłoszeń</p> <p>5.Profilaktyka cyberprzemocy i uzależnień od komputera , telewizji, telefonów komórkowych</p>	<p>Według potrzeb</p> <p>Cały rok</p> <p>1x45min</p>	<p>Pedagog</p> <p>Pedagog, wychowawcy klas</p> <p>Policja Pedagog</p>
<p>Promowanie zdrowego stylu życia oraz zachowania i zasad bezpieczeństwa podczas zabaw.</p>	<p>1. Propagowanie zasad zdrowego żywienia i aktywności fizycznej dzieci i młodzieży.</p> <p>2.Zwiększanie bezpieczeństwa na terenie szkoły oraz w drodze do szkoły.</p> <p>3.Bezpieczne ferie i</p>	<p>1. Zapoznanie uczniów z zasadami zdrowego stylu życia</p> <p>2. Realizacja programu „Trzymaj formę” w klasach 4-6</p> <p>3. Realizacja zadań związanych z obchodami Światowego Dnia Zdrowia</p> <p>4. Program „Mleko w szkole”</p> <p>5. Program „Owoce w szkole”</p> <p>6. Spotkania z policjantem i strażnikami miejskimi; pogadanki</p> <p>7. Przekazanie informacji na temat bezpiecznych</p>	<p>Według potrzeb</p> <p>Cały rok szkolny</p> <p>Cały rok szkolny</p> <p>Wrzesień, październik</p> <p>Według potrzeb</p>	<p>Nauczyciel przyrody Wychowawcy Higienistka</p> <p>Wychowawcy klas, pedagog</p> <p>Wychowawcy, pedagog</p> <p>Pedagog, wychowawcy</p> <p>Wychowawcy klas 0-3</p> <p>Nauczyciele Straż Miejska</p> <p>Nauczyciele Straż Miejska</p>

wakacje.	zachowań podczas wyjazdów		
4. Wskazywanie źródeł niebezpieczeństw oraz zagrożeń zdrowia i życia na terenie szkoły i poza nią.	8. Pogadanki, rozmowy	Na bieżąco	Nauczyciele
5. Pierwsza pomoc medyczna.	9. Zajęcia w klasach 4-6	Raz w ciągu roku szkolnego	Instruktor ratownictwa.

DZIAŁANIA PROFILAKTYCZNE SKIEROWANE DO RODZICÓW

Działania	Formy realizacji
<p>I. Poszerzenie wiedzy na temat uzależnień od substancji psychoaktywnych, telewizji, komputera, telefonu komórkowego oraz usprawnienie umiejętności rozpoznawania przejawów zachowań ryzykownych wśród dzieci .</p> <p>Dostarczenie rodzicom aktualnej wiedzy dotyczącej pomocy specjalistycznej, zwłaszcza w zakresie przeciwdziałania używaniu środków i substancji psychoaktywnych</p>	<ul style="list-style-type: none"> - przeprowadzony przez terapeutę uzależnień warsztat tematyczny dotyczący uzależnień od substancji psychoaktywnych (narkotyki, dopalacze, substancje zmieniające świadomość i zachowanie) - ulotki i foldery informacyjne dotyczące zagrożeń związanych z narkotykami i innymi środkami odurzającymi - poradnictwo i informowanie o dostępnych specjalistycznych formach pomocy - zajęcia warsztatowe z zakresu profilaktyki używania substancji i środków psychoaktywnych prowadzone w ramach zebrań dla rodziców
<p>II. Uświadomienie rodzicom ich roli w rozwijaniu u dzieci poczucia własnej wartości</p>	<ul style="list-style-type: none"> - grupowa i indywidualna psychoedukacja rodziców/opiekunów prowadzona przez pedagoga, wychowawców oraz psychologa z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Gostyniu
<p>III. Uświadomienie rodzicom znaczenia zdrowego stylu życia dla rozwoju ich dzieci</p>	<ul style="list-style-type: none"> - przekazanie informacji na temat zdrowego odżywiania, roli aktywności fizycznej w życiu dziecka

DZIAŁANIA PROFILAKTYCZNE SKIEROWANE DO NAUCZYCIELI

Działania	Formy realizacji/termin realizacji
I. Usprawnienie umiejętności dostosowywania wymagań edukacyjnych do indywidualnych możliwości psychofizycznych oraz potrzeb rozwojowych i edukacyjnych uczniów posiadających opinię wydaną przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną; przeciwdziałanie niepowodzeniom szkolnym	- przeprowadzenie spotkania informacyjno – szkoleniowego przez pedagoga
II. Poszerzenie wiedzy na temat używania substancji i środków psychoaktywnych oraz usprawnienie umiejętności rozpoznawania przejawów zachowań ryzykownych wśród dzieci	- przeprowadzenie warsztatu tematycznego dotyczącego uzależnień od substancji psychoaktywnych (narkotyki, dopalacze, substancje zmieniające świadomość i zachowanie)
III. Doskonalenie umiejętności zawodowych nauczycieli w zakresie realizacji szkolnej interwencji profilaktycznej w sytuacjach używania substancji psychoaktywnych oraz podejmowania przez uczniów zachowań ryzykownych	- spotkanie szkoleniowo-informacyjne dotyczące sposobów podejmowania szkolnej interwencji profilaktycznej oraz procedur postępowania w sytuacji używania substancji i środków psychoaktywnych przeprowadzone przez pedagoga - udział nauczycieli w specjalistycznych szkoleniach i konferencjach z zakresu profilaktyki uzależnień, w tym profilaktyki narkomanii

EWALUACJA PROGRAMU

Ewaluację efektów działań wychowawczych proponujemy poprzez zastosowanie narzędzi badawczych:

- analizę dokumentów szkolnych (plany wychowawcze poszczególnych klas, dzienniki, dokumentacja pedagoga),
- ankietowanie,
- obserwację,
- wywiad,
- analizę arkuszy obserwacji zajęć.

